UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Verkiezingen in Hongarije en de oorlog in Oekraïne

Marácz, L.

Publication date
2022
Document Version
Final published version
Published in
Armex

Link to publication

Citation for published version (APA):
Marácz, L. (2022). Verkiezingen in Hongarije en de oorlog in Oekraïne. *Armex*, *106*(2), 12-13.

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:09 Nov 2026

Column

Verkiezingen in Hongarije en de oorlog in Oekraïne

Prof. Dr. László Marácz

Op 3 april gingen de Hongaren naar de stembus. Voor de verkiezingen werd er een nek-aan-nek race voorspeld tussen het conservatief-christelijke blok van premier Orbán en de links-liberalen die de steun kregen van de Europese Unie (EU). Desondanks leed de verenigde oppositie een verpletterende nederlaag waarbij Orbán's FIDESZ-partij 136 van de 199 zetels in het Hongaarse parlement behaalde. Hiermee won Orbán de Hongaarse verkiezingen voor de vierde keer op rij en zal hij aan zijn vijfde regeerperiode kunnen beginnen. Dit tot grote ergernis van de EU. Dat de verkiezingswinst voor Orbán zo groot uitviel, was mede te danken aan de Oekraïens-Russische oorlog.

Oosterse opening

Orbán formeerde zijn eerste regering in de periode 1998-2002 op basis van een neo-liberaal programma, maar verloor de verkiezingen van 2002. Tijdens zijn lange verblijf in de oppositie van 2002 tot 2010 begreep hij dat het hardvochtige neoliberalisme dat in 2008 leidde tot een financiële *meltdown* niet goed paste bij Hongarije. Bij zijn terugkeer in de regeringsmacht in 2010 lanceerde hij een nationaal programma om het failliete Hongarije weer op de been te krijgen. Twee overwegingen speelden daarbij een belangrijke rol. Ten eerste had Hongarije in zijn ogen het financieel-economische maximum uit de Europese samenwerking gehaald en verwachtte hij geen grote economische groei meer in de EU. Ten tweede zette de regering Orbàn in 2010 zijn programma van 'Oosterse opening' op, om in de richting van China en Rusland de handel te intensiveren. In Brussel was men weinig gecharmeerd van de Oosterse opening. Brussel begon Hongarije steeds meer te zien als een Trojaans paard dat China en Rusland toegang verschafte tot de EU.

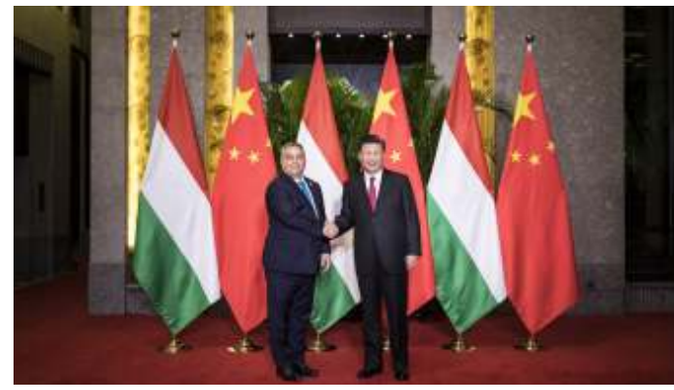

Viktor Orbán en Xi Jingpin. De regering-Orbán zette in 2010 zijn programma van 'Oosterse opening' op. Foto: miniszterelnok.hu

Conflict met Oekraïne

Dat de verkiezingsuitslag in Hongarije zo groot is uitgevallen voor Orbán en zijn partij, heeft zeker te maken met het uitbreken van de Oekraïens-Russische oorlog, waarin Rusland duidelijk de agressor is. Orbán ziet de oorlog als een Slavische broederstrijd waar Hongarije buiten moet blijven en heeft als buurland van Oekraïne voor een politiek van de-escalatie gekozen. Dit beleid is mede ingegeven door de kwetsbare positie van de Hongaarse minderheid in Oekraïne die 250.000 zielen telt in grensstreek Transkarpatië. Deze Hongaren hebben het sinds de zogeheten Maidan-revolutie van 2014 zwaar te verduren in het nationalistische Oekraïne. Het beknotten van de Hongaarse taal en intimidaties van nationalistische Oekraïners van de Hongaars gemeenschappen heeft Hongarije geregeld in conflict gebracht met de politieke leiding in Kiev. Vlak voor de verkiezingen mengde de in het Westen gevierde Oekraïense president Zelensky zich direct in de Hongaarse verkiezingsstrijd met een persoonlijke aanval op Orbán waarin de Oekraïense president het Hongaarse beleid van de-escalatie hard veroordeelde. Daarnaast riep Zelensky het Hongaarse electoraat op de kant van de oppositie te kiezen die wel bereid is om Hongaarse wapens en manschappen naar het Oekraïense slagveld te sturen. De interventie van Zelensky in de Hongaarse verkiezingen pakte voor hem en de Hongaarse oppositie echter averechts uit. Gebleken is dat de Hongaarse burgers bereid zijn vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen en humanitaire steun te verlenen, maar de overgrote meerderheid van de Hongaren is niet voor een voortzetting van de oorlog.

Hongarije ziet de oorlog als een Slavische broederstrijd waar het buiten moet blijven

Midden-Europese samenwerking

Het ziet er naar uit dat de Midden-Europese samenwerking van Polen, Hongarije, Tsjechië en Slowakije, de zogeheten Visegrád-samenwerking, op een lager pitje verder zal gaan. Deze samenwerking was de afgelopen jaren vooral succesvol in de beperking van illegale migratie naar Europa. Er is met name tussen Polen en Slowakije aan de ene kant en Hongarije aan de andere kant verschil van inzicht ontstaan ten aanzien van de oorlog in Oekraïne. De de-escalatiepolitiek van Hongarije vindt nauwelijks weerklank in Midden-Europa. Polen en de Baltische landen hebben angst voor een Russische opmars in Oekraïne en willen dat de NAVO zich actief gaat mengen in de strijd

In de Oekraïens-Russische oorlog is Rusland duidelijk de agressor. Foto: Wikimedia Commons

als ware Oekraïne een NAVO-lid en het land bescherming bieden op basis van de zogeheten artikel 5 clausule van het bondgenootschappelijk handvest. Dit artikel houdt in een gemeenschappelijk optreden bij een aanval van buiten. Vooralsnog is er geen meerderheid voor dit standpunt onder de NAVO-leden, maar het heeft wel geleid tot een tweespalt onder de NAVO-leden in Midden-Europa.

Russische energie

De druk om de energie-verdragen met Rusland op te zeggen zorgt ook weer voor nieuwe coalities. Europa blijft voorlopig nog afhankelijk van energieleveranties uit Rusland. Stoere praat van Westerse politici die liever in de kou zitten dan gas en olie te kopen van Poetin is weinig realistisch. De komende jaren is er geen adequate vervanging voor Russisch gas en olie voor handen. Ook de Amerikaanse LNG-capaciteit is onvoldoende om heel Europa van gas te voorzien. Het eenzijdig opzeggen van de energie-verdragen met Rusland zou betekenen dat vooral de Europese economieën hard getroffen zullen worden. In sommige gevallen kan dat leiden tot de totale ineenstorting van de economie en ernstige gevolgen hebben voor de Europese samenlevingen. Dat beseft Orbán terdege. Hongarije is voor negentig procent van haar gasinvoer afhankelijk van Rusland. Het opzeggen van energie-akkoorden met Rusland zou tot een economische meltdown leiden die zich ook zou uitstrekken tot de Duitse automobielindustrie. De Duitse automerken hebben veel van hun assemblagehallen in Hongarije staan. In Hongarije zijn de productiekosten laag vanwege goedkoper, goed geschoold personeel maar ook wegens de lage energieprijzen, zo'n beetje de laagste in de EU. Hoewel de Duitse regering verdeeld is over wapenleveranties aan Oekraïne, lijkt de Duitse bondskanselier Olaf Scholz het risico van een economische *meltdown* te willen uitsluiten. Hier lijken de wegen van Orbán en Scholz, die politiek gesproken in een ander kamp zitten, elkaar weer te kruisen.

De rol van de Europese Commissie

Drie dagen na de eclatante verkiezingsoverwinning van premier Orbán verstuurde de voorzitter van de Europese Commissie (EC), Ursula von der Leyen een brief aan de Hongaarse regering waarin aangekondigd werd dat Hongarije gekort gaat worden op haar financiële steun uit Brussel wegens het schenden van de rechtsstaat en corruptie. Zoals al vaker gebleken is, zijn de klachten van de EC in dergelijke dossiers vaag en zal hoogstwaarschijnlijk blijken dat er weinig aan de hand is, maar dat de EC een tijdje wel de druk op een 'afvallig' Midden- of Oost-Europees land kon opvoeren. Diezelfde EC die een land in oorlog, Oekraïne, een kandidaat-lidmaatschap al in juni wil toekennen. Destijds in de Joegoslavië-crisis in de jaren negentig werden landen in de regio buiten de EU-deur gehouden met het argument dat landen verwikkeld in gewapende conflicten eerst hun conflicten moesten oplossen, om daar de EU niet mee te belasten. De EU zou in dergelijke situaties partij kunnen worden en dat moest te allen tijde worden uitgesloten, luidde de redenering. Het lijkt erop dat de-escalatie nu niet meer de norm is in Brussel en dat de EC wil dat de EU deelgenoot wordt in de Oekraïens-Russische oorlog.

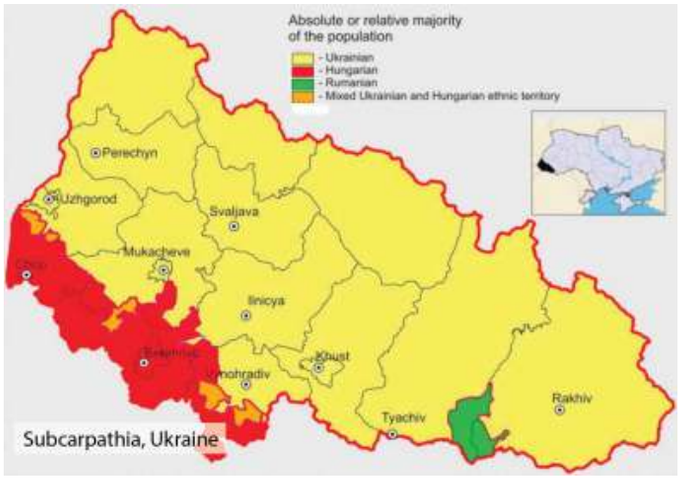

De Hongaarse minderheid in Oekraïne telt 250.000 zielen in grensstreek

De Visegrád-samenwerking was de afgelopen jaren vooral succesvol in de beperking van illegale migratie naar Europa. Foto: Flickr, B r Benedek

Ook de Amerikaanse LNG-capaciteit is onvoldoende om heel Europa van gas te voorzien. Foto: Wikimedia Commons, Wolfgang Meinhart

De de-escalatiepolitiek van Hongarije vindt nauwelijks weerklank in Midden-Europa

Viktor Orbán en EC-voorzitter Ursula von der Leyen. De relatie tussen Hongarije en de Europese Commissie is problematisch. Foto: European Commission